

Jaarverslag over 2022

DOOR: TOM KREUNING, secretaris

Algemeen

Het jaar 2022 stond geheel in het teken van het 50-jarig jubileum van de vereniging. De maatregelen vanwege corona gooiden aan het begin van het jaar nog wat roet in het eten van de activiteiten, maar daarna ging de zon weer schijnen. Het hele jaar door stonden het Gilde en de provinciale afdelingen in de belangstelling en dat leverde een hoop nieuwe leden op.

Online streaming

Het streamen en online vergaderen zijn normale zaken geworden. Het bestuur vergaderde in 2022 nog steeds via ZOOM en de Algemene Ledenvergadering werd gestreamd vanuit een winters Vaals. Helaas bleek de internetverbinding niet toereikend om te streamen maar de vergadering kon later worden teruggezien op het YouTube-kanaal. De afdelingen geven theoretische lessen via ZOOM en het Gilde juicht dit alleen maar toe.

Vuurwerk

In 2022 was er helaas geen landelijk verbod op het afsteken van vuurwerk. In de gemeenten mét een verbod werd er geen gehoor aan gegeven en ook niet gehandhaafd. Gelukkig zijn er geen molenslachtoffers geworden van vuurwerk. Het Gilde is nog steeds voorstander van een blijvend vuurwerkverbod.

Bestuur

Samenstelling

Het bestuur bestaat sinds de Algemene Ledenvergadering van 1 april 2022 uit Erik Kopp (voorzitter), Tom Kreuning (secretaris), Geert Jonker (penningmeester), Annemie Driessen (afdelingscoördinator), Kees Kammeraat (opleidingscoördinator) en Peet Wessels (PR en communicatie).

Samenwerking

De samenwerking met vereniging De Hollandsche Molen (DHM), het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde (AKG) en het Gild Fryske Mounders (GFM) was ook dit jaar zeer prettig. Tweemaal per jaar komen de voorzitters bij elkaar in het zogenaamde voorzittersoverleg.

Op de agenda staan altijd de punten veiligheid, lesmateriaal en internationale samenwerking. Ook wordt er samengewerkt op het gebied van het ontwikkelen van specialisaties. Het Gilde heeft de ledenvergaderingen van het Gild Fryske Mounders bezocht.

De werkgroep Immaterieel Erfgoed onder leiding van Bas de Deugd heeft een bijeenkomst met de UNESCO-commissie Nederland bijgewoond. Internationaal was er contact met veel molenaars via de werkgroepen en de Internationale Molenaarsconferenties. De komende tijd wordt het internationale netwerk nog meer uitgebreid en zullen er meer conferenties/werkgroepen over het ambacht van molenaar worden georganiseerd. De handboeken en de lesbrieven worden in het Engels vertaald dankzij een bijdrage van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed. Dit project komt in het voorjaar van 2023 gereed.

Jong Ambacht

In 2022 is Jong Ambacht als werkgroep ingesteld op de Algemene Ledenvergadering. Alle leden die in de categorie 14 tot en met 35 jaar vallen zijn automatisch, kosteloos lid van Jong Ambacht.

Maandelijks komt het bestuur van Jong Ambacht bijeen om de lopende zaken te bespreken. Er is contact geweest met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), De Hollandsche Molen en overige instanties binnen de erfgoedsector. Jong Ambacht heeft geholpen bij de Molenjongerendag. Bij de afsluiting van het jubileumjaar was Jong Ambacht vertegenwoordigd en hebben zij een lezing gegeven. De complete missie en visie is te vinden op de website van het Gilde onder het tabblad Jong Ambacht.

Archief

Het opgeschoonde archief is nog steeds ondergebracht in een Shurgard-box in Alkmaar. Over het toegankelijk maken en de juiste manier van opslag van het digitale archief wordt nog nagedacht. Op de website komen steeds meer documenten en boeken digitaal beschikbaar. Deze zijn voor iedereen gratis te downloaden zonder eerst te hoeven inloggen; dat is een voorwaarde van UNESCO om het ambacht uit te dragen.

Evert Smit Biotoopprijs

Deze prijs is in 2022 uitgereikt aan Riet Meijer, mede-eigenaar en bewoonster van de Hooidonkse Watermolen (vanaf 1997). Zij is lid van het adviesorgaan van de Molenstichting Noord-Brabant. Daarin vertegenwoordigt zij met name de belangen van de monumentale watermolens in de provincie Noord-Brabant. Met een enorme gedrevenheid is zij pleitbezorger voor de landschappelijke waarde van de watermolens. Op het gebied van watermolenlandschappen is Riet in de loop van de jaren een autoriteit geworden waar je niet aan voorbij kunt gaan.

Immaterieel Erfgoedprijs

De allereerste immaterieel erfgoedprijs van het Gilde is dit jaar uitgereikt aan het Erfgoedhuis Zuid-Holland. Voor het project *Molenverhalen* namen Ellen Steendam en Marloes Wellenberg de prijs in ontvangst van voorzitter Erik Kopp.

Financiën

Jaarrekening

Door het jubileum zijn de uitgaven van het Gilde wat hoger geweest dan oorspronkelijk begroot. Er is in 2022 meer uitgegeven dan dat er inkomsten waren. De jaarlijkse bijdrage van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed voor het Gilde is verhoogd en ook de kosten voor het vertalen van de handboeken zijn door de Rijksdienst betaald. Voor het uitgebreide financiële verslag wordt naar de Gildebrief en de website verwezen. De boekhouding is in handen van Andrien Muijsers. De leden van de kascommissie zijn Michiel Baltussen, Robert Habing en Caroline Pikkemaat.

Leden

De ledenadministratie wordt verzorgd door Piet van Doorn.

Het ledenaantal is met 120 leden gestegen: van 2.677 op 1 januari tot 2797 leden op 31 december. Dit is een toename van bijna 4 %. Het aantal verwerkte nieuwe aanmeldingen bedroeg 246. Het aantal uitgeschreven leden bedroeg 126, waarvan 17 in verband met overlijden. Op 2 april, tijdens de Algemene Ledenvergadering in Vaals zijn Hub van Erve, Petro van Doorne en Jan Wieffer tot erelid benoemd.

Actieve Ledenbestand GVM		2022		+/-	2021	2020	2019	2018
Geslaagde leden	Windmolen	1583	1458 m 125 v	+24	1559	1503	1498	1482
	Watermolen	74	68 m 6 v	+2	72	73	71	67
Leden in opleiding	Windmolen	860	734 m 126 v	+53	807	782	752	765
	Watermolen	87	72 m 15 v	+22	65	57	60	65
Donateurs		127		+6	121	110	106	58
Jeugdleden		18		-1	19	18	15	14
Molengids		60		+6	54	47	48	45
Instructeur- vakmolenaar		8		--	8	8	9	11
Buitengewone leden		42		--	42	40	48	31
Ereleden		9		+3	6	6	6	6

Ledenbestand

De tabel bevat een aantal dubbeltellingen zoals molenaars die zowel wind- als watermolenaar zijn en molenaars die geslaagd zijn voor de ene opleiding en bezig zijn met de andere.

In de ledenadministratie is het aantal leden in opleiding voor wind- en watermolen samen meer dan 900. Het aantal leden dat werkelijk in opleiding is, is echter aanzienlijk lager. Om beter zicht te krijgen op het werkelijke aantal leden in opleiding, komt er vanaf 1 januari 2023 een nieuwe lidsoort bij: *Lid Maalploeg*. Leden die langer dan 6 jaar in opleiding zijn en laten weten de opleiding niet meer af te ronden met een examen, kunnen ervoor kiezen om *Lid Maalploeg* te worden. Ook bestaat er voor deze leden een mogelijkheid om over te stappen naar het lidsoort *Molengids* of *Donateur*.

Opleidingen

Als we terugkijken naar het jaar 2022 constateren we allereerst met genoegen, dat er 69 leerlingmolenaars geslaagd zijn voor het Getuigschrift Molenaar.

Belangrijke onderwerpen die in 2022 de aandacht vroegen zijn: de werving/training/coaching van (nieuwe) instructeurs en een nieuwe opleiding gericht op het draaien met een korenmolen.

Instructeurs

De Opleidingscoördinator heeft een aantal vergaderingen van instructeurs bezocht. Uit deze bezoeken kwam het beeld naar voren, dat over het geheel genomen de instructie naar tevredenheid verloopt, zowel de praktijkinstructie op de molens als de theorieavonden. In sommige afdelingen wordt het (deels) online geven van theorielessen na de coronaperiode voortgezet.

Over de behoefte aan training/coaching van instructeurs liepen de meningen uiteen. Een duidelijke vraag hiernaar kwam niet uit alle bezochte afdelingen. Toegezegd is om in 2023 toch zo'n bijeenkomst te organiseren.

Uit de gesprekken werd ook duidelijk, dat er nogal verschillend omgegaan wordt met de vastgelegde regels over *Taakomschrijving instructeurs, stagemolenaars en gastmolenaars* (zie Bijlage 2 in het Huishoudelijk Reglement). De feitelijke situatie blijkt soms naadloos in deze regels te passen en soms nauwelijks. Ook met de aanstellingseisen voor instructeurs wordt verschillend omgegaan. Stagemolenaars functioneren soms prima als instructeur, maar willen geen aanstelling tot instructeur.

In oktober is de eerste editie van de 'Nieuwsbrief voor Instructeurs' verzonden. Doel hiervan is instructeurs te informeren over voor hen belangrijke zaken. De Nieuwsbrief zal alleen gemaakt worden als er belangrijke informatie is.

Korenmolenaar

Over een opleiding voor het zelfstandig draaien met een korenmolen zijn vervolgstappen gezet. Er is op twee vergaderingen van de Opleidingsraad verder over gesproken. Een conceptvoorstel over de inhoud van deze opleiding zal in maart 2023 worden besproken en vastgesteld. Aan de Examencommissie van De Hollandsche Molen is het verzoek gedaan om passende exameneisen voor deze opleiding vast te stellen. Het streven is deze opleiding in het najaar van 2023 van start te laten gaan.

Het weer

De Weercursus van David Henneveld is dit jaar niet aangeboden. Er wordt overwogen de cursus - op gunstige locaties - aan te bieden en het idee 'welke afdelingen er aan de beurt zijn' los te laten. Er gaat elk jaar een cursusmoment aangeboden worden, waarbij het ene jaar twee en het volgende jaar één cursusavond beschikbaar is. Onderzocht wordt ook de mogelijkheid, een of meerdere van deze bijeenkomsten online aan te bieden.

Het verzorgen van het wekelijkse 'molenaars-weerbericht' op de website en het schrijven van een artikel over het weer in elke Gildebrieff is volgens afspraak uitgevoerd.

Handboeken

De tekst van de Handboeken is opnieuw bekeken met als voornaamste punt het aanpassen van de naam 'Gilde van Molenaars'. In 2023 komt de nieuwste versie op de website. Alle bestanden op de website komen voortaan in het publiek toegankelijke deel.

Besloten is om voor hoofdstuk 8, het Weer, een nieuwe tekst te laten schrijven, omdat de huidige inhoud door veel leerling-molenaars te diepgaand wordt gevonden en praktischer zou moeten. Bij het herschrijven zal er vanuit het bestuur meegelezen en meegestuurd worden.

Opleidingsraad

De Opleidingsraad heeft tweemaal vergaderd. Diverse verenigingszaken zijn hierop besproken, waaronder de naamswijziging van de vereniging in *Gilde van Molenaars*. Verdere zaken over de opleiding waren de lesstof en de examenperiodes die in 2022 naar vier periodes zijn gegaan. Ook de zogenaamde verkorte opleiding voor draaien op een korenmolen is uitgebreid aan de orde gekomen. In 2023 wordt dit onderwerp verder uitgewerkt. De verslagen van deze vergaderingen staan op de website.

Examens

In 2022 is de opzet van de examens anders geworden. Om aan de wensen van de examenkandidaten tegemoet te komen is een proef van twee jaar gestart met viermaal per jaar examinering. Op de eerste dag van het kwartaal moet de opgave van kandidaten van de afdelingen binnen zijn, waarna kandidaten aan het eind van hetzelfde kwartaal nog geëxamineerd kunnen worden.

Er zijn 70 examens afgenomen waarbij 69 kandidaten slaagden. Dat is een slagingspercentage van 98,6 %.

Ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum zijn op één dag (15 april) 15 kandidaten geëxamineerd op vier molens in de verschillende windstreken: allen met goed resultaat. Eveneens ter gelegenheid van het jubileumjaar zijn er op 24 november in Norg (Dr) drie jonge molenaars geëxamineerd van 16, 17 en 18 jaar. Ook hier was het resultaat positief en werd de gemiddelde leeftijd van onze molenaars met een gering aantal punten omlaag gebracht.

Het totaal aantal geslaagde windmolenaars vanaf het begin van het Gilde komt hiermee op 2452.

Het totaal aantal geslaagde watermolenaars komt hiermee op 103.

Veiligheid

Meldingen

Er zijn dit jaar vier voorvallen met materiële schade gemeld. Twee keer betrof het een staartbreuk, waarvan een keer omdat de molen werd gekruid terwijl de roekettingen nog vastzaten aan het gevluht. Eenmaal is schade aan de molen ontstaan door het onjuist bedienen van de vang door een leerling. Verder vloog er een windbord ongecontroleerd uit het gevluht.

Ook hebben zich vier ernstige ongevallen met persoonlijk letsel voorgedaan. Een molenaar is geraakt door een draaiende wijk tijdens het afzeilen. Een jong kind valt van een trap drie meter naar beneden. Een molenaar komt tijdens onderhoud aan het waterrad van een werkende watermolen vast te zitten, tijdig ingrijpen voorkwam erger. Tijdens het terugzetten van een loper op de ligger schiet de loper uit het spindel door kapot schroefdraad en valt tot op de begane grond. De molenaar valt eveneens naar beneden en raakt daarbij gewond aan ribben en rug. Dit ongeval is nog in onderzoek.

Ten slotte zijn er twee meldingen geweest van een onveilige situatie. De molenaar bevestigt het tuig van de valbeveiliging aan de stut of korbeel tegen de keerstijl. Dit is niet veilig. Zo'n stut is vaak stomp gemaakt en vastgeklemd tussen ondiep uitgehakte uitsparingen in de windpeluw en in de keerstijl. Eén ruk aan het touw of bij een val is al voldoende om de stut eraf te rukken. Daarnaast is bij toeval ontdekt, dat een wipstok was ingerot ter hoogte van het leklatje bij het achterkeuvelens.

Risico-inventarisatie en Evaluatie (RI&E)

De werkgroep Veiligheid heeft rond de zomer met inbreng van de veiligheidscoaches de RI&E doorgelicht en waar nodig aangepast. De verbeterde versie was de basis voor een hernieuwde bekrachtiging. Die heeft inmiddels plaatsgevonden. Ook is de Roe RI&E in gebruik genomen. Die is opgesteld door De Hollandsche Molen, naar aanleiding van het onderzoek naar meerdere roede breuken uit de afgelopen jaren.

Veiligheidscoördinator

De voorzitter van het Gilde heeft deze taak per 1 november overgedragen aan Erik Kateman. Mede door beide taken door één persoon uit te laten voeren, bleven activiteiten liggen zoals het organiseren van een veiligheidsdag.

Communicatie en PR

De Communicatie en Public Relations van het Gilde is in handen van Peet Wessels. Zij weet als geen ander het Gilde onder de aandacht van het publiek te brengen. Via Facebook en de website houdt zij de leden van het Gilde op de hoogte van al het molenaarsnieuws.

Sociale media

De Facebookpagina van het Gilde wordt goed onderhouden. Elke week wordt het weerbericht van David Henneveld op de website en op Facebook gezet. De pagina heeft inmiddels meer dan 1.500 volgers. Instagram heeft ongeveer 730 volgers en de verzameling molenaarsportretten breidt nog steeds uit (@gildevanmolenaars). De pagina van het Gilde op LinkedIn is aangepast en het Twitteraccount wordt eigenlijk niet gebruikt.

Website

De website wordt goed onderhouden. André Canrinus zorgt voor de technische ondersteuning. Kees Kammeraat en Tom Kreuning zorgen voor de inhoud. De indeling is verbeterd, bestanden zijn opgeschoond om het zo gebruiksvriendelijk en aantrekkelijk mogelijk te maken. Er zijn nog meer foto's toegevoegd en het aantal leesbestanden is behoorlijk uitgebreid doordat er nu meer boeken en alle Gildebrieven digitaal beschikbaar zijn. Aan het eind van 2022 is de hele website verhuisd en is nu te bereiken via www.gildevanmolenaars.nl. Ook alle bestanden en e-mailadressen zijn aangepast aan de nieuwe naam.

Gildebrief

De Gildebrief is weer viermaal verschenen met eenmaal 32 en driemaal 36 bladzijden. De redactie is in handen van Bas de Deugd als hoofdredacteur, met Mark Dwarswaard als eindredacteur en Barend Zinkweg als tekstredacteur. Mark Dwarswaard heeft eind 2022 het stokje overgedragen aan Johan van de Bunt. De Gildebrief wordt opgemaakt en gedrukt bij onze huisdrukker De Bunschoter.

Jubileum

Eind 2019 is al begonnen met de voorbereiding van het vijftigjarig jubileum van het Gilde in 2022. De jubileumcommissie onder voorzitterschap van Peet Wessels had een heel programma samengesteld. De jubileumcommissie bestond uit: Ramon Kroes, Nico Willems, Thomaz van Os, Bas de Deugd, Jos Betting en Jesse in 't Veld. Iedere maand stond een afdeling centraal met hun activiteiten.

Er zijn dit jaar 12 nieuwsbrieven uitgestuurd in het kader van het jubileum naar onze leden via de ledenadministratie en naar andere geïnteresseerden. Het jaar 2022 is uitgeroepen tot het Jaar van de Molenaar, waarbij het Gilde gesteund werd door een Comité van Aanbeveling bestaande uit voorzitters/directeuren van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed, Unesco Nederland en De Hollandsche Molen. Daarnaast mochten we eveneens de steun ontvangen van de Commissarissen van de Koning van de provincies Drenthe, Overijssel, Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland en Noord-Brabant. De leden van het Comité van Aanbeveling zijn op de hoogte gehouden van alle activiteiten en hartelijk bedankt voor hun steun voor het ambacht van molenaar.

Op 15 januari heeft H.K.H. Prinses Beatrix het jubileum officieel geopend door het canvas van het Jaar van de Molenaar te onthullen. Er was een grote bijeenkomst gepland in het Zaans Museum maar vanwege corona was dit afgelast. Gelukkig was de Prinses bereid om het jaar te openen tijdens een zeer beperkte bijeenkomst op molen Het Jonge Schaap.

Jubileumboek

Er is twee jaar lang hard gewerkt aan het boek 'Molens moeten draaien' over vijftig jaar Gilde van Vrijwillige Molenaars. De redactiecommissie bestond uit Dick Jan Braaij, Eric Zwijnenberg, Klaas Zaal jr., Pedro Germes, Rick Bakker en Tom Kreuning. De fotografen Laura Ruinemans, Bianca van den Heuvel, Johan Witteman en Richard Janssen waren vaak dagenlang op pad waren voor dit

boek. Het boek werd op 30 maart 2022 gepresenteerd tijdens een bijeenkomst op krijtmolen d'Admiraal in Amsterdam-Noord. Het boek in full colour en 192 pagina's tellende is in samenwerking met uitgeverij Matrijs uitgegeven. Diverse fondsen, bedrijven en particulieren zorgden voor een financiële bijdrage. Hierdoor was het mogelijk het jubileumboek niet alleen iets groter te maken maar het ook aan alle leden toe te sturen.

Activiteiten

Op 9 april hebben zoveel mogelijk molenaars hun molen laten draaien met als doel zoveel mogelijk bekendheid voor het Gilde te krijgen. Dit is geweldig goed gelukt met veel publiciteit in zowel de regionale als de landelijke pers, TV en radio. De website kende die dag een recordaantal bezoekers.

Op 15 april heeft een examinering plaats gevonden waarbij 15 kandidaten verdeeld over de vier windstreken examen hebben gedaan waarbij iedereen is geslaagd. Er is een molenjongerendag geweest in september op molen Het Pink en in november zijn er in het kader van het jubileum drie zeer jonge molenaars geëxamineerd en met goed gevolg geslaagd.

Op 10 december was de afsluiting van het jubileumjaar in het Openluchtmuseum in Arnhem. Door een ongelukkige planning van het museum was het erg druk en konden sommige deelnemers het museum niet bereiken. Ook heeft de jubileum-commissie een mooi molenaars-verhalenboek uitgegeven dat op 10 december is uitgedeeld. Dit boek is voor iedereen verkrijgbaar bij hun afdeling (zolang de voorraad strekt). Al met al was het een mooie afsluiting van een bijzonder jubileumjaar.

Ondersteunende diensten

Controle bliksembeveiliging

Deze gratis service van het Gilde kan door leden worden aangevraagd via de website. Naast coördinator André Canrinus bestaat het team uit: Hendrik-Jan Berghuis, Paul Breijs, Johan Krone, Riekus Meijering en Evert van Rooijen. Er zijn in totaal 71 molens gecontroleerd en er zijn 146 adviezen uitgebracht. Bij 15 molens werden geen gebreken geconstateerd. Zoals elk jaar is de aardingskabel ook nu weer letterlijk de zwakke schakel, direct gevolgd door contactproblemen rond de brugjes op de roeden en de staartbalk. Dit betrof 54 van de 144 adviezen. In de meeste gevallen kan de molenaar problemen rond de aardingskabel en de brugjes zelf oplossen.

Verzekeringen

Elk lid is via de contributie volledig verzekerd tegen Wettelijke Aansprakelijkheid (WA). Dit geldt zowel voor schade aan molens als aan personen of zijn/haar eigendommen.

Daarnaast kan men nog steeds de ongevallenverzekering afsluiten. Dit is een verzekering die bij invaliditeit uitkeert aan de verzekerde en bij overlijden aan de nabestaanden. Deze is verplicht voor leden-in-opleiding en vrijwillig voor geslaagde leden. Per 1 januari 2022 is de leeftijdsgrens voor de ongevallenverzekering komen te vervallen. Echter boven de leeftijd van 75 jaar wordt de uitkering gehalveerd. Het ledenaantal dat op 31 december via het Gilde voor ongevallen is verzekerd is 2.256. In 2022 zijn een aantal zwaardere ongevallen definitief afgehandeld.

Het verzekeringssecretariaat is in handen van Jan Wieffer.

Vertrouwenspersonen

Ada Meurs en Willem van Breenen zijn de vertrouwenspersonen van het Gilde. Zij hebben zich met een aantal meldingen beziggehouden. Hier speelden vaak de relatie tussen een molenaar-in-opleiding en een instructeur een rol. Ook waren er een paar klachten over het toelatingsexamen waarbij sommigen zich onheus bejegend voelden. Het Gilde heeft een preventie- en integriteitsbeleid ontwikkeld om voor iedereen een veilige omgeving te creëren. Het Gilde heeft akkoord gekregen van het ministerie om gratis VOG's (Verklaring Omtrent het Gedrag) te mogen aanvragen. Hiermee wordt begin 2023 gestart voor (afdelings-)bestuursleden en instructeurs.

Tot Slot

Het bestuur dankt alle leden voor hun vrijwillige inzet: molenaars, instructeurs, molenaars-in-opleiding, molengidsen, vrijwilligers in een molenwinkel of anderszins, bestuursleden van alle afdelingen, leden van de verschillende commissies en ondersteunende diensten en onze donateurs. Door uw inzet blijven de molens draaien en malen.